

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

e) jonkin sidosryhmän, järjestön edustajan tai edunvalvontaorganisaation roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

4) Eivät vastaa juurikaan

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuntaliitto tervehtii ilolla sitä, että 1990-luvulla luotu lukiodiplomijärjestelmä on tullut selvitystyön kohteeksi. On hyvä, että selvitysryhmä on arvioinut lukiodiplomien tilannetta. Työryhmä on myös tehnyt esityksiä jatkokeskustelun pohjaksi. Selvitysryhmän esitykset ovat osin kunnianhimoisia ja konkreettisia, jolloin ne mahdollistavat jatkokeskustelun esitysten pohjalta. Kuntaliitto keskittyy lausunnossaan tarkastelemaan tärkeää selvitystä kriittisesti koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ja koulutuspolitiikan kontekstissa.

Kuntaliitto pitää hyvänä, että työryhmä on pyrkinyt kyselyjen avulla saamaan selville lukiodiplomien suorittamisen tämänhetkisiä mahdollisuuksia eri lukioissa. Raportti antaa kuitenkin hyvin epäselvän kuvan toteutettujen kyselyjen tuloksista. Sivulla 17 olevassa kuvassa 2 kerrotaan eri lukiodiplomien suorittamismahdollisuuksia. Kuvan mukaan 92,1 prosentissa kyselyyn vastanneista lukioista olisi mahdollista suorittaa kuvataiteen lukiodiplomi. Kuitenkin sivulla 18 todetaan, että kuvataiteen lukiodiplomi oli mahdollista suorittaa 87 lukiossa vastanneista 132 lukioista. Näin ollen kuvataiteen lukiodiplomi olisi mahdollista suorittaa vain 65,9 prosentissa vastanneista lukioista. Vastaava epäselvyys on kaikkien muidenkin lukiodiplomien luvuissa. Kun kuvan 2 mukaan yleisimpien lukiodiplomien suoritusmahdollisuus olisi kuvataiteen osalta 92,1 prosentissa, liikunnan osalta 83,3 prosentissa ja musiikin osalta 78,0 prosentissa vastanneista lukioista, ovat suhteelliset osuudet sivun 18 lukujen mukaan 65,9 % (kuvataide), 59,1 % (liikunta) ja 55,3 % (musiikki).

Kuntaliitto kiinnittää lisäksi huomiota työryhmän toteuttamien kyselyjen (rehtorikysely ja kysely koulutuksen järjestäjille) vaatimattomiin vastausprosentteihin (35,0 ja 35,1 %). Vaikuttaa siltä, että

kyselyaineisto on vinoutunut ja siinä ovat yliedustettuina lukiot, joissa on mahdollista suorittaa lukiodiplomeja. Tähän työryhmä itsekä viittaa raportin sivulla 18, kun toteaa, että kyselyyn vastanneissa lukioissa oli suoritettu 948 koko maan 1592 lukiodiplomista. Kyselyyn vastasi siis 35,0 prosenttia lukioista ja niissä suoritettiin 59,5 prosenttia koko maan lukiodiplomeista. Näin ollen raportti antaa aivan liian ruusuisen kuvan lukiodiplomien tämänhetkisestä mahdollisuudesta tarjota lukiodiplomeja. Näiden lukujen valossa on jopa mahdollista, että alle puolessa lukioista on tällä hetkellä mahdollista suorittaa edes yleisimpiä lukiodiplomeja. Raportissa kiinnitetään huomiota siihen, että koulutuksen järjestäjä, jolla on useampia lukioita, voi tarvittaessa jakaa vastuuta lukiodiplomeista eri lukiodiplomien kesken. On kuitenkin huomattava, että 84 prosentilla lukiokoulutuksen järjestäjistä on vain yksi lukio.

Kyselyaineiston vinoutuneisuus ja epäedustavuus aiheuttaa ongelmia edelleen sekä luvussa 2, muissa luvuissa ja myös etenkin johtopäätöksissä. On harmillista, että raportissa ei eri teemojen erittelyn yhteydessä lainkaan kiinnitetä huomiota tähän kyselyaineiston vinoutuneisuuden aiheuttamaan harhaan. Luvussa 2 esitellyt taloudelliset arviot eivät siten valitettavasti ole luotettavia. Keskimääräisen lukiokurssin hinta on todellinen, mutta kyselyaineistosta johdetut lukumäärätiedot vinouttavat laskentatiedot. Eri lukiodiplomien keskinäisistä suhteista raportti sen sijaan vaikuttaa antavan suhteellisen luotettavan kuvan.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuntaliitto kiinnittää huomiota työryhmän toteuttamien kyselyjen (rehtorikysely ja kysely koulutuksen järjestäjille) vaatimattomiin vastausprosentteihin (35,0 ja 35,1 %). Vaikuttaa siltä, että aineisto on vinoutunut ja siinä ovat yliedustettuina lukiot, joissa on mahdollista suorittaa lukiodiplomeja. Tähän työryhmä itsekä viittaa raportin sivulla 18, kun toteaa, että kyselyyn vastanneissa lukioissa oli suoritettu 948 koko maan 1592 lukiodiplomista. Kyselyyn vastasi siis 35,0 prosenttia lukioista ja niissä suoritettiin 59,5 prosenttia koko maan lukiodiplomeista. Näin ollen raportti antaa aivan liian ruusuisen kuvan lukiodiplomien tämänhetkisestä mahdollisuudesta tarjota lukiodiplomeja. Raportissa kiinnitetään huomiota siihen, että koulutuksen järjestäjä, jolla on useampia lukioita, voi tarvittaessa jakaa vastuuta lukiodiplomeista eri lukiodiplomien kesken. On kuitenkin huomattava, että 84 prosentilla lukiokoulutuksen järjestäjistä on vain yksi lukio.

Tarkastelu lukiodiplomien saavutettavuudesta ja yhdenvertaisuudesta jää selvityksessä hyvin vajaaksi. Selvityksessä ei ole tarkasteltu lukiodiplomeja lainkaan esimerkiksi eri kieliryhmien, edes kansalliskielten osalta. Samoin sairauden tai vamman asettamat rajoitteet tai erityisvaateet jäävät käsittelemättä. Selvityksessä ei myöskään tuoda esille aikuisten lukiokoulutusta suorittavien opiskelijoiden tilannetta lukiodiplomien suhteen.

Lukiodiplomijärjestelmää on mahdollista ja tarpeellista kehittää virtuaaliopetuksen keinoin. Sitä on syytä kannattaa lämpimästi. Tämä pätee sekä yleisemmin lukiokoulutukseen, mutta myös lukiodiplomeihin. Erityisen koulutustehtävän ja etenkin valtakunnallisen kehittämistehtävän

saaneiden lukioiden rooli voi olla tässä tärkeä. Kuntaliitto kannattaa lukiodiplomijärjestelmän kehittämistä erityisen koulutustehtävän ja kehittämistehtävän saaneiden lukioiden verkoston avulla saavutettavuuden parantamiseksi ja varmistamiseksi. Sen sijaan Kuntaliitto ei kannata lukiodiplomien säätämistä koulutuksen järjestäjiä velvoittaviksi.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

3) En osaa sanoa

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuntaliitto tunnistaa lukiodiplomien arviointiin liittyvät merkittävät haasteet. Kuntaliitto keskittyy kuitenkin lausunnossaan enemmän koulutuksen järjestämiseen liittyviin kysymyksiin, eikä ota tarkemmin kantaa pedagogiikkaan ja arviointiin liittyviin teemoihin.

Sn sijaan Kuntaliitto toteaa periaatteellisena kysymyksenä, että lukiodiplomin perusidea eroaa muista lukion opetussuunnitelman mukaisista opinnoista. Lukion oppiaineissa on kysymys lukiokoulutuksessa opituista ja opetetuista asioista. Lukiodiplomeissa sen sijaan on kyse opiskelijan erityisestä osaamisesta ja harrastuneisuudesta. Näin ollen eri henkilöiden lukiodiplomit eivät ole samanlaisia. Tätä periaatteellisesti merkittävää pohdintaa ja siitä tehtäviä johtopäätöksiä ei sisälly raporttiin.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

5) Eivät ole laisinkaan

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuntaliitto pitää jo päätettyä ja keväällä 2022 käyttöön tulevaa ylioppilastutkinnon uutta rakennetta ongelmallisena. Kuntaliitto on tuonut ongelmat esille jo käsiteltäessä hallituksen esitystä nykyiseksi laiksi ylioppilastutkinnosta (lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle 28.11.2018: <https://www.kuntaliitto.fi/lausunnot/2018/he-2352018-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laeiksi-ylioppilastutkinnosta-ja>). Myös sivistysvaliokunnassa tunnistettiin tutkinnon uuden rakenteen aiheuttamat haitat erityisesti kahden tutkinnon (ammatillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto) suorittajille, aikuislukiolaisille ja oppimisvaikeuksista kärsiville opiskelijoille. Eduskunta hyväksyikin tähän liittyen lausuman lukiodiplomijärjestelmän kehittämisestä.

Kuntaliitto huomauttaa, että työryhmän esittämä malli, jonka mukaan suoritettu lukiodiplominäyttö voisi korvata ylioppilastutkinnon viidennen pakollisen aineen, ei helpota lainkaan kahden tutkinnon opiskelijoiden tai aikuisten oppimäärän mukaan opiskelevien asemaa. Tosiasiallisesti heidän suhteellinen asemansa ylioppilastutkinnon suorittajina heikkenisi absoluuttisen aseman pysyessä entisellään. Näin ollen vaikuttaa siltä, että lukiodiplomin suorittamisen tuominen osaksi ylioppilastutkintoa ei ole toimiva ratkaisu esillä olevaan ongelmaan.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että ylioppilastutkinnon luotettavuus säilyy jatkossakin hyvänä. Nykyisellään tutkinnon koesuoritusten arviointi on anonyymiä ja irrallaan kokelaan henkilöstä. Tämä arvioinnin riippumattomuus tulee säilyttää jatkossakin.

Kuntaliitto pitää kaiken kaikkiaan epätoivottavana menettelyä, jossa ylioppilastutkintoa pyritään kehittämään yksittäisten kokeiden tai niitä korvaavien tekijöiden avulla ottamatta huomioon tutkinnon rakenteen kokonaisuutta. Ylioppilastutkinnon rakenne on kokonaisuus ja siinä yhden osan muuttaminen vaikuttaa myös muihin osiin. Koulutuspoliittisesti kiinnostavaa olisi esimerkiksi selvitysryhmän ehdotuksen vaikutukset vieraiden kielten opiskeluun lukiokoulutuksessa. Tällainen tarkastelu puuttuu selvityksestä kokonaan. Ylioppilastutkintoa tuleekin kehittää kokonaisuutena, ei muuttaa yhden tutkintoon kuuluvan kokeen asemaa ymmärtämättä ja ottamatta huomioon sen vaikutuksia koko tutkintoon ja lukiokoulutukseen.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

3) En osaa sanoa

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuntaliitto toteaa, että korkeakouluilla on valta päättää opiskelijavalinnoistaan, eikä Kuntaliitolla ole tarvetta ottaa kantaa korkeakoulujen osaamiseen ja autonomiaan kuuluvaan opiskelijavalintaan.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Luvusta 7 käy hyvin ilmi, että lukiodiplomijärjestelmän kehittämiseksi on paljon erilaisia mielipiteitä. Tällöin on kuitenkin tärkeää fokusoida kehittämistoimet viisaasti. Ei ole tarkoituksenmukaista luoda moninkertaisia, päällekkäisiä järjestelmiä. Lukiodiplomien on syytä pysyttäytyä niissä oppiaineissa tai oppiaineryhmissä, joissa ylioppilastutkinnon koe ei voi toimia osaamisen näyttönä.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemmasi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Johtopäätös on hyvin abstrakti ja jättää kehittämistoimet avoimiksi. Lähtökohtaisesti on luonnollisesti hyvä, että lukiodiplomijärjestelmää, kuten muitakin koulutuspolitiikan osia, kehitetään.

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opetushallitus on luonteva taho ottamaan vastuuta pedagogisesta jatkotyöstä toimivaltansa rajoissa. Opetushallituksella ei ole kuitenkaan laajaa ja avointa toimivaltaa asiassa. Mikäli lukiodiplomijärjestelmän kehittämistyössä pohditaan esimerkiksi säädösmuutoksia tai rahoitukseen, koulutuksen järjestämiseen tai velvoitteisiin liittyviä kysymyksiä, ne on valmisteltava laaja-alaisesti sidosryhmäyhteistyönä opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla. Kunnat ovat keskeisin lukiokoulutuksen rahoittaja ja järjestäjä, joten Suomen Kuntaliiton tulee olla tällöin keskeisesti mukana.

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) - asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuntaliitto ei kannata uusien velvoitteiden luomista lukiokoulutuksen järjestäjille. Kuntaliitto huomauttaa, että valtio ei ole halunnut huolehtia osuudestaan edes nykyisten velvoitteiden rahoittamisessa. Lukiokoulutukseen kohdistuu tälläkin hetkellä noin sadan miljoonan euron vuotuinen rahoitusleikkaus eli lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmässä oleva rahoitus ei valtion rahoitusleikkausten vuoksi vastaa edes lukiokoulutuksen nykyisestä järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Kuntaliitto huomauttaa myös, että ehdotus merkitsisi käytännössä lukiokoulutusta koskevassa asetuksessa olevien opiskelijoille tarjottavien valtakunnallisten opintojen määrän lisäämistä. Lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyviä opintoja tulee jatkossakin arvioida kokonaisuutena, eikä yksittäisten oppiaineiden näkökulmasta. Syksyllä 2021 käyttöön otettavan tuntijaon ja opetussuunnitelmien toimivuutta on syytä arvioida 2020-luvun loppupuolella.

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien järjestämisen tulee säilyä vapaaehtoisena kaikissa lukiodiplomeissa.

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kehittäjälukioverkoston kytkeminen lukiodiplomien kehitystyöhön on kannatettavaa.

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Esitys on kannatettava.

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuntaliitto pitää jo päätettyä ja keväällä 2022 käyttöön tulevaa ylioppilastutkinnon uutta rakennetta ongelmallisena. Kuntaliitto on tuonut ongelmat esille jo käsiteltäessä hallituksen esitystä nykyiseksi laiksi ylioppilastutkinnosta (lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle 28.11.2018: <https://www.kuntaliitto.fi/lausunnot/2018/he-2352018-vp-hallituksen-esitys-eduskunnalle-laeiksi-ylioppilastutkinnosta-ja>). Myös sivistysvaliokunnassa tunnistettiin tutkinnon uuden rakenteen aiheuttamat haitat erityisesti kahden tutkinnon (ammattillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto) suorittajille, aikuislukiolaisille ja oppimisvaikeuksista kärsiville opiskelijoille. Eduskunta hyväksyikin tähän liittyen lausuman lukiodiplomijärjestelmän kehittämisestä.

Kuntaliitto huomauttaa, että työryhmän esittämä malli, jonka mukaan suoritettu lukiodiplominäyttö voisi korvata ylioppilastutkinnon viidennen pakollisen aineen, ei helpota lainkaan kahden tutkinnon opiskelijoiden tai aikuisten oppimäärän mukaan opiskelevien asemaa. Tosiasiallisesti heidän suhteellinen asemansa ylioppilastutkinnon suorittajina heikkenisi absoluuttisen aseman pysyessä entisellään. Näin ollen vaikuttaa siltä, että lukiodiplomin suorittamisen tuominen osaksi ylioppilastutkintoa ei ole toimiva ratkaisu esillä olevaan ongelmaan.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että ylioppilastutkinnon luotettavuus säilyy jatkossakin hyvänä. Nykyisellään tutkinnon koesuoritusten arviointi on anonyymiä ja irrallaan kokelaan henkilöstä. Tämä arvioinnin riippumattomuus tulee säilyttää jatkossakin.

Jos ehdotus toteutuisi, on hyvin kyseenalaista, korvaisiko lukiodiplomi todellisuudessa kokelaan viidennen ylioppilastutkintokokeen. Mikäli korkeakoulujen opiskelijavalinnassa jatkossakin otettaisiin huomioon viisi tutkintoainetta, säilyisi kokelailla edelleen tarve sisällyttää tutkintoonsa vähintään viisi ainetta. Näin ollen todellisuudessa lukiodiplomi tulisi vähintään viiden tutkintoaineen lisäksi, ei korvaamaan viidettä tutkintoainetta.

Kuntaliitto pitää kaiken kaikkiaan epätoivottavana menettelyä, jossa ylioppilastutkintoa pyritään kehittämään yksittäisten kokeiden tai niitä korvaavien tekijöiden avulla ottamatta huomioon tutkinnon rakenteen kokonaisuutta. Ylioppilastutkinnon rakenne on kokonaisuus ja siinä yhden osan muuttaminen vaikuttaa myös muihin osiin. Koulutuspoliittisesti kiinnostavaa olisi esimerkiksi selvitysryhmän ehdotuksen vaikutukset vieraiden kielten opiskeluun lukiokoulutuksessa. Tällainen tarkastelu puuttuu selvityksestä kokonaan. Ylioppilastutkintoa tuleekin kehittää kokonaisuutena, ei muuttaa yhden tutkintoon kuuluvan kokeen asemaa ymmärtämättä ja ottamatta huomioon sen vaikutuksia koko tutkintoon ja lukiokoulutukseen.

Ylioppilastutkinnon rakenne muuttuu vuonna 2022. On syytä seurata rauhassa kokemuksia uuden rakenteen mukaisista tutkinnoista ja sen yhteydestä lukiokoulutukseen. Kun aikanaan ylioppilastutkinnon kehittämistä ja mahdollista rakennetta pohditaan, on tällöin syytä tarkastella jälleen tutkinnon kokonaisuutta, ei vain yhtä tutkintokoetta tai sen korvaamista.

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kysymys on epärelevantti kohtaan 6 annetun vastauksen perusteella. Lisäksi tähän ehdotukseen sisältynee sekä teknisiä että muodollisia ongelmia oppilaitoksen ja Ylioppilastutkintolautakunnan välillä.

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kysymys on epärelevantti kohtaan 6 annetun vastauksen perusteella.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opetushallitus voi hyvin tiivistää yhteistyötään korkeakoulujen kanssa lukiodiplomien kehittämistyössä. Tuolloin on kuitenkin syytä määritellä, mihin suuntaan ja tarkoitukseen lukiodiplomeja halutaan kehittää.

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

3) En ole samaa, enkä eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Korkeakouluilla on valta päättää opiskelijavalinnoistaan, eikä Kuntaliitolla ole tarvetta ottaa kantaa korkeakoulujen osaamiseen ja autonomiaan kuuluvaan opiskelijavalintaan.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kotitalouden lukiodiplomin suoritusluvut puoltavat tätä ratkaisua. On kuitenkin syytä huomauttaa, että selvitysryhmä kertoo linjanaan olevan, että lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa tai oppiaineryhmissä, joissa nykymuotoinen ylioppilaskoe ei voi toimia osaamisen näyttönä. On tulkinnanvaraista, onko yhteiskuntaopilla sekä yrittäjyydellä ja työelämäosaamisella tällaista kytköstä. Kuntaliitolla ei ole tarvetta lausua tästä vahvasti,

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Käsityön lukiodiplomin suoritusluvut puoltavat tätä ratkaisua. Kuntaliitolla ei ole tarvetta lausua tästä vahvasti.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Periaate on hyvä ja kannatettava, sillä ei ole tarkoituksenmukaista synnyttää päällekkäisiä ja kilpailevia järjestelmiä lukiodiplomien ja ylioppilastutkinnon välille. Viitataan kuitenkin vastaukseen 11. Samaa päällekkäisyyttä on todellisuudessa muuallakin olemassa. Tältä osin esitys ei ole koherentti esitysten 11-12 (ja 13) kanssa.

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

Kuntaliitto ei kannata lukiodiplomien järjestämisen velvoittavuutta.

Säädösmuutokset aiheutuvat niistä tarpeista, joita lukiodiplomijärjestelmän kehittämiseen liittyy. Tärkeintä olisi siten määritellä tahtotila, mihin suuntaan lukiodiplomeja halutaan kehittää. Nyt selvitysryhmä on laatinut selvityksen, mutta se ei sellaisenaan ole riittävä pohja säädöstyöhön. Mikäli säädöstarpeita aikanaan ilmenee, ne on valmisteltava opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla laajana sidosryhmäyhteistyönä.

Selvitysryhmän laatima raportti voi sen sijaan antaa hyvän pohjan Opetushallituksen ja kehittäjälukiodien hyvässä sidosryhmäyhteistyössä valmistelevaan pedagogiseen toimintamalliin, jolla tehdään lukiodiplomien suorittaminen mahdolliseksi lukion sijainnista ja koosta riippumatta. Tämä työ on mahdollista käynnistää.

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

4) Eivät vastaa suurelta osin

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Edellä on A-kohtaan annetussa vastauksessa kiinnitetty huomiota selvitysryhmän suorittamien kyselyjen matalaan vastausprosenttiin ja saadun aineiston vinouteen. Aineistossa vähän tai ei lainkaan lukiodiplomeja järjestävät lukiot ovat vahvasti aliedustettuina. Tämän takia myöskin arvioidut kustannukset ovat hyvin epäluotettavia. Niiden varaan ei voi todellisuudessa laskea.

Kuntaliitto ei kannata kolmen lukiodiplomin järjestämisvelvoitetta koulutuksen järjestäjille. Mikäli koulutuksen järjestäjille luodaan uusia velvoitteita, ne tulee lain 1704//2009 55.2 §:n ja lain 1705/2009 64 §:n mukaan korvata täysimääräisesti. Tällöin tulee valmistelussa yhteistyössä Kuntaliiton kanssa arvioida todelliset kustannukset.

Kyselyaineiston vinoudesta johtuen lukiodiplomien ns. pohjakurssien tarve näyttää olevan selvästi alimitoitettu. Selvityksessä ei myöskään ole lainkaan otettu huomioon aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärän mukaan opiskelevien tilannetta. Heidän opinnoissaanhan ei ole lainkaan lukiodiplomien pohjakursseja ehdotetuissa kuvataiteessa, liikunnassa tai musiikissa. On siten kiistatonta, että heidän osaltaan kaikki pohjakurssit tulevat täysimääräisesti korvattaviksi.

Kuntaliitto huomauttaa myös, että lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmässä on tälläkin hetkellä valtion tekemän suoran rahoitusleikkauksen johdosta noin sadan miljoonan euron (996,13 €/opiskelija) vuosittainen vaje.

Kuntaliitto kiinnittää lopuksi huomiota, että selvitysryhmän raportti ei sisällä ehdotusten taloudellista tarkastelua esimerkiksi pohtimalla työryhmän esittämän yksittäisen lukiodiplomin kustannuksia. Ehdotettu malli olisi moninkertaisesti kalliimpi kuin muu lukio-opetus ja samoin näyttää olevan suhteessa yksittäisen ylioppilastutkinnon kustannuksiin. Julkisten varojen tarkoituksenmukaisen käytön kannalta on syytä pohtia myös sitä.

Värri Kyösti
Suomen Kuntaliitto